

Aleg. 23.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie podwyższenia stałej rocznej subwencji dla teatru ruskiego.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z d. 25. listopada 1889 uchwalił Wysoki Sejm w rozprawie nad rubryką VII. wydatków preliminarza funduszu krajowego na rok 1890 co następuje:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z artystyczną komisją już w łonie ruskiego literackiego Towarzystwa „Besida“ istniejącą, zwołał celem wszechstronnego zbadania stosunków narodowej ruskiej sceny odpowiednią ankietę i z obrad tejże na najbliższej sesji sejmowej zdał sprawozdanie, o ile teatr ruski zasługuje na podwyższenie rocznej stałej subwencji z 6.000 zł. na 10.000 zł. w a.“

Wskutek tego polecenia odniósł się Wydział krajowy przedewszystkiem dnia 7 stycznia 1890 do l. 55817/1889 do Wydziału Ruskiej Besidy o opinię, kogo należałoby powołać w skład ankiety, oprócz członków komitetu ustanowionego dla artystycznego nadzoru sceny ruskiej. Na podstawie tej opinii powołał Wydział kraj. do ankiety oprócz szefa dep. III. i członka Wydziału kraj. dra miana Sawczaka, wszystkich członków komitetu artystycznego, tj. WW. dra Aleksandra Ogonowskiego, ks. Bazylego Ilnickiego, ś. p. Michała Dymeta, Anatola Wachnianina, Michała Polańskiego i dra Juliana Celewicza, tudzież JWgo dra Stanisława hr. Badeniego, WW. Zygmunta Sawczyńskiego, dra Emila Ogonowskiego, Juliana Romańczuka i dra Eugeniusza Oleśnickiego, jako osobistości obeznane dokładnie z potrzebami ruskiej sceny.

W posiedzeniu ankiety, które się odbyło dnia 18. lipca 1890, wzięli udział członkowie Wydziału krajowego JW. Adam Jędrzejowicz jako przewodniczący, JW. Stan. hr. Badeni, WW. Anatol Wachnianin, Michał Polański, dr. Emil Ogonowski, Julian Romańczuk i dr. Eugeniusz Oleśnicki. Reszta powołanych do ankiety nie przybyła z powodu rozmaitych przeszkód.

Na podstawie dat udzielonych ankiecie przez Wgo dra Eugeniusza Oleśnickiego, który jako długoletni referent spraw teatru w Wydziale „Besidy“ ruskiej, zna dokładnie jego stosunki i potrzeby, przedstawia się rzecz następująco:

Teatr ruski, który istnieje od r. 1864, był początkowo małym przedsiębiorstwem, złożonem z 13 do 15 sił. Rozwijając się pomyślnie przy pomocy subwencji, którą go Wysoki Sejm od r.

1870 obdarza (od r. 1870—1879 w kwocie 3.000 zł., od r. 1880—1883 w kwocie 4.000 zł., od r. 1884 do 1886 w kwocie 5.000 zł., a od r. 1887 w kwocie 6.000 zł. w. a. rocznie). liczy obecnie 30 sił, których gaże wynoszą 1.070 zł. miesięcznie. Sprawozdania ustanowionej dla artystycznego nadzoru teatru ruskiego komisji stwierdzają bez przerwy stateczny i szybki rozwój tego teatru i dają chlubne świadectwo usiłowaniom dyrekcji i artystów, skierowanym ku podniesieniu ruskiej sceny. Z drugiej strony jednak nie ulega wątpliwości, że teatr ruski nie zdołał jeszcze stanąć na wysokości swego zadania, tak jak się ono przedstawia teraz wobec rozwoju ruskiej literatury dramatycznej. Póki chodziło o przedstawianie sztuk ludowych, wystarczał mniejszy personal i mniejsze środki. Do wystawiania dramatów historycznych i oper, które literatura ruska obecnie już posiada, potrzeba większej liczby artystów i większego nakładu na dekoracje, chóry orkiestrę i t. d. Usiłowania, ażeby scenę ruską postawić na takiej stopie, iżby choć w części sprostała zwiększonym wymaganiom, spowodowanym potrzebą wystawiania dramatów i oper, doprowadziły do takiego wzrostu wydatków, że utrzymanie przedsiębiorstwa przy teraźniejszej wysokości subwencji staje się trudnem. Konieczne wydatki *) wedle przecięcia z lat 1888. 1889 i 1890 wynoszą około 2.000 zł. w. a. miesięcznie (z uwzględnieniem zysku dyrekcji w kwocie 200 zł. miesięcznie), same gaże wynoszą 1.070 zł. miesięcznie, podczas gdy w r. 1882 wynosiły tylko 520 zł. w. a. Z subwencji krajowej otrzymuje dyrekcja faktycznie tylko 4.200 zł. w. a. rocznie, czyli 350 zł. miesięcznie, gdyż kwotę 1.800 zł. w. a. obraca „Besida ruska“ we własnym zarządzie na inne cele sceny ruskiej, a mianowicie na premiowanie nowych dzieł dramatycznych, honorarya autorów i tłumaczy, kostiumy, dekoracje i doraźne wsparcia dla artystów, którzy pobierając nader skromne wynagrodzenia, nie mogą nie oszczędzić na nadzwyczajne wydatki. Po straceniu subwencji w kwocie 350 zł. w. a. od sumy miesięcznego wydatku 2.000 zł., reszta w kwocie 1.650 zł. w. a. miesięcznie, pozostaje do pokrycia dochodem z przedstawień.

Aby to rzeczywiście nastąpić mogło, potrzeba iżby każde przedstawienie, których minimalna liczba 18 miesięcznie wynosi, przyniosło 91 zł. czystego dochodu, w rzeczywistości jednak dochód faktyczny jest zawsze niższy i wynosi w najlepszym razie 82—85 zł. w. a. Niedoboru, który wskutek tego grozi, unika dyrekcja dając albo więcej przedstawień ponad normalną liczbę albo też rozdzielając personal na dramatyczny i operetkowy, i urządzając przedstawienia podwójne; jedno i drugie jednak pociąga za sobą nadmierne utrudzenie lepszych właśnie artystów i musi niekorzystnie oddziaływać na wykonanie sztuk. Ten stan rzeczy powinien być usunięty, również ustać powinno zastępowanie sił dla mniejszych partyj operowych i chórzystów, których na teraz nie ma, artystami dramatu, gdyż ci nużą się przez to i nie mogą się należycie przygotowywać do swych ról w dramatach. Uzupełnienie personalu przez przyjęcie chórzystów i chórzystek byłoby zatem ze wszech miar pożądanem.

Aby teatr ruski mógł wystawiać należycie opery narodowe, potrzeba nadto uzupełnić jego orkiestrę. Dotąd obchodzi się on sekstetem, którego miesięczny koszt wynosi 210 zł. w. a. Taka jednak orkiestra nie może żadną miarą wystarczyć do średniego nawet wykonania opery, zachodziłaby zatem potrzeba sprawienia przynajmniej najniezbędniejszych instrumentów i powiększenia orkiestry o 8 do 10 członków.

Wspomniane powyżej uzupełnienia personalu wymagałyby zwiększenia miesięcznego wydatku o 500 zł. w. a., w szczególności wyniosłby wydatek na chóry 200 zł., wydatek na orkiestrę 300 zł. w. a. miesięcznie.

*) Uwaga: Miesięczny wydatek teatru ruskiego wynosi wedle dat dostarczonych przez Wgo Oleśnickiego.

1) gaże artystów	1070 zł.
2) orkiestra	210 „
3) sala	120 „
4) koszt podróży artystów	120 „
5) koszt podróży administracyjnych dyrektora	30 „
6) koszt wieczorne (afisze itp.) po 14 zł. od 18 przedstawień	252 „
7) zysk dyrekcji	200 „
Razem	2002 zł.

Oprócz tego pragnąłby Wydział „Besidy“ postarać się o podwyższenie płac zasłużonym artystom, pracującym dłuższy czas za lichem wynagrodzeniem, usunąć braki w kostymach i dekoracjach. W dyskusji przeprowadzonej na podstawie streszczonych powyżej wyjaśnień Wgo dra Eugeniusza Oleśnickiego, objawili wszyscy członkowie ankiety zgodne zapatrywanie, że teatr ruski rozwija się pomyślnie i do dalszego rozwoju potrzebuje większych niż dotychczasowe zasobów, które należałoby mu zapewnić czy to przez podwyższenie subwencji, czy też przez wyznaczenie premii na nowe dzieła dramatyczne, czy też wreszcie na jednej i drugiej drodze równocześnie.

Podzielając w zupełności to zapatrywanie, Wydział krajowy nie wacha się przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosku udzielenia w przyszłości teatrów ruskiemu subwencji większej od dotychczasowej. Z drugiej strony jednak nie może Wydział krajowy doradzać podwyższenia subwencji aż do kwoty 10.000 zł. w. a. rocznie, t. j. do kwoty o 2.000 zł. w. a. rocznie wyższej od tej, jaką pobiera stały teatr krakowski. Nie da się wprowadzić zaprzeczyć, że zamierzone zmiany i uzupełnienia nie dadzą się uskutecznić kosztem 2.000 w. a., ale Wydział krajowy mniema, że pokrywanie tego kosztu w całości, a względnie przeważnej części podwyższeniem subwencji, nie dałoby się uzasadnić. Zmiany te mogą i powinny spowodować podwyżkę w dochodach teatru, umożliwią bowiem powiększenie liczby przedstawień i umożliwią podwyższenie cen wstępu. Słuszną przeto jest rzeczą, ażeby ta podwyżka dochodów obróconą została na pokrycie kosztów zmian, które ją spowodowały. Wobec tego sądzi Wydział krajowy, że podwyższenie subwencji o 2.000 zł. w. a. rocznie powinno wystarczyć.

Wydział krajowy wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy do budżetu funduszu krajowego na rok 1891. wstawić tytułem subwencji dla teatru ruskiego kwotę ośmiu tysięcy (8.000) zł. w. a.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 26. sierpnia 1890.

Marszałek krajowy:

Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:

Oktaw Pietruski w. r.

członek Wydziału krajowego.

